

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **W. P.**, zast. Mgr. Bogdanem Hajdukem, advokátem, se sídlem Havlíčkova 190/12, Český Těšín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 5. 2010, č. j. 19 Cad 56/2009 - 48,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupci stěžovatele Mgr. Bogdanu Hajdukovi, advokátu, se určuje částkou 960 Kč. Tato částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení rozhodnutím ze dne 28. 11. 2008, č. X, přiznala žalobci od 9. 5. 2008 podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění, a podle čl. 46 odst. 2 Nařízení Rady (EHS) 1408/71 starobní důchod ve výši 441 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí uvedla, že pro výši důchodu započetla 539 dní v českém důchodovém pojištění a 13 810 dní v polském důchodovém pojištění, celkem zhodnotila 14 349 dní doby pojištění. Dále uvedla, že procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 38 roků pojištění činí 57 % výpočtového základu, což je 8850 Kč. Zvýšení procentní výměry za 479 dnů pojištění

získaných po vzniku nároku na důchod o 7,5 % výpočtového základu činí 11 160 Kč. Výše procentní výměry činí 10 015 Kč. Procentní výměra důchodu vypočteného podle zákona č. 100/1988 Sb., činí 2910 Kč, takže náleží 10 015 Kč.

Podle čl. 46 odst. 2 výše citovaného nařízení se základní a procentní výměra důchodu stanoví v částce odpovídající poměru délky dob pojištění získaných podle českých právních předpisů k celkové době pojištění získané ve všech členských státech. Základní výměra důchodu stanovená v tomto poměru činí 64 Kč měsíčně, procentní výměra činí 377 Kč měsíčně.

V podané žalobě žalobce namítal, že mu nebyla zhodnocena doba od 26. 4. 1966 do 20. 4. 1968, kdy vykonával základní vojenskou službu, a doba od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988, kdy podnikal s manželkou a dosáhl v roce 1987 příjmu 52 500 zl. a v roce 1988 příjmu 67 500 zl. Tyto příjmy nebyly ve výpočtu důchodu zohledněny. Připojil potvrzení pro účely důchodového zabezpečení vydané Správou sociálního zabezpečení ze dne 24. 11. 2008, podle něhož podléhal sociálnímu zabezpečení v době od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988 a dosáhl výše uvedeného příjmu. Podle xerokopie vojenské knížky série F X vykonával žalobce vojenskou službu v době od 26. 4. 1966 do 20. 4. 1968.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 10. 2. 2010, č. j. 19 Cad 56/2009 – 35, ustanovil žalobci k jeho žádosti zástupce z řad advokátů Mgr. Bogdana Hajduka.

Krajský soud v Ostravě poté rozsudkem ze dne 11. 5. 2010, č. j. 19 Cad 56/2009 – 48, žalobu zamítl, rozhodl dále o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, určil odměnu advokátu a rozhodl o tom, že České republice se náhrada nákladů nepřiznává. V odůvodnění rozhodnutí uvedl příslušná ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. a Nařízení Rady (EEC) 1408/71. Dospěl k závěru, že námitky žalobce nejsou důvodné, neboť doba pojištění byla zhodnocena podle dokladů polského nositele pojištění. Pokud se jedná o příjmy dosažené v Polsku, k těmto se podle čl. 45 Nařízení Rady (EEC) 1408/71 nepřihlíží.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen „stěžovatel“), a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Namítal, že žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení vypočetla výši důchodu nesprávně, a proto měl krajský soud napadené rozhodnutí zrušit. Dovolával se zhodnocení doby pojištění od 26. 4. 1966 do 20. 4. 1968 a doby od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988 s tím, aby mu byly zhodnoceny příjmy dosažené v Polsku v letech 1987 a 1988. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 4. 8. 2010 sdělila, že nemá důvod pochybovat o zákonnosti a objektivitě napadeného rozsudku a s právní názorem vyjádřeným se ztotožňuje. Navrhovala, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Z jejího obsahu plyne, že se stěžovatel dovolával důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu dávkového spisu soud zjistil, že stěžovatel podal dne 30. 5. 2008 žádost o starobní důchod (E 205) a žádal, aby mu byl přiznán od 9. 5. 2008. Podle potvrzení polského nositele pojištění připojeného k žádosti má stěžovatel zhodnoceno v době od 15. 9. 1965 do 15. 6. 1983 213 měsíců a jeden den pojištění. V době od 1. 8. 1987 do 30. 4. 1988 má zhodnoceno 9 měsíců doby pojištění a v době od 1. 9. 1988 do 31. 10. 1988 má zhodnoceny dva měsíce pojištění. Podle osobního listu důchodového pojištění ze dne 6. 11. 2008 připojeného k rozhodnutí ze dne 28. 11. 2008, má stěžovatel zhodnoceno v době 15. 9. 1965 do 31. 12. 1968 1202 dnů pojištění, a v době od 1. 8. 1987 do 30. 4. 1988 274 dnů pojištění. Poté má zhodnocenu až dobu od 1. 9. 1988 do 31. 10. 1988 v rozsahu 61 dnů pojištění.

Stěžovatel podal žádost o starobní důchod dne 30. 5. 2008 a žádal o jeho přiznání od 9. 5. 2008. Ze žádosti a s připojených dokladů vyplynulo, že stěžovatel na území České republiky pracoval v době od 12. 7. 1983 do 31. 12. 1984, tj. 539 dnů v Dolech Nástup Tušimice, závod Prunéřov, a veškerá doba zaměstnání byla zhodnocena v I.B pracovní kategorii. V roce 1984 činil hrubý výdělek stěžovatele 47 756 Kč, při zhodnocení 366 dnů pojištění, z toho 6 dnů pracovní neschopnosti. Uvedená zjištění znamenají, že při posuzování nároku na starobní důchod se bude aplikovat Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71, o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (dále jen „Nařízení 1408“) a Nařízení Rady (EHS) č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (dále jen „prováděcí nařízení“).

Uvedená nařízení obsahují koordinační pravidla, jimiž jsou pravidla mezinárodního práva sociálního zabezpečení, určená k takovému vzájemnému provázání systémů sociálního zabezpečení (i ve vztahu k dalším mezinárodním předpisům), které by umožňovalo úpravu mezinárodních otázek s cílem ochránit postavení migrujících pracovníků, jejich rodinných příslušníků a podobných skupin v sociálním zabezpečení. Koordinace ponechává národní předpisy beze změn, což znamená, že rozdíly mezi národními systémy zůstávají. Koordinace nicméně nahrazuje ta národní pravidla, která jsou pro migrujícího pracovníka nebo osobu samostatně výdělečně činnou nevýhodná.

Podle čl. 37 prováděcího nařízení musí být žádost o dávku podaná společně s potřebnými podpůrnými doklady a musí být sepsána na formuláři stanoveném právními předpisy členského státu, na jehož území má žadatel bydliště. Správnost informací dodaných žadatelem musí být prokázána úředními doklady připojenými k žádosti nebo potvrzena příslušnými subjekty členského státu, na jehož území má žadatel bydliště.

Podle čl. 42 prováděcího nařízení při zpracování žádosti o dávky, používá instituce provádějící zpracování žádosti formulář, který obsahuje zejména přehled a souhrn dob pojištění nebo bydlení získaných zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou podle právních předpisů všech členských států. Předání těchto formulářů instituci kteréhokoliv jiného členského státu nahrazuje předání podpůrných dokladů.

Stěžovatel v žalobě i v kasační stížnosti vznesl námitku, že mu nebyla zhodnocena jako doba pojištění doba výkonu základní vojenské služby od 26. 4. 1966 do 20. 4. 1968, a doba činnosti spolupracující osoby od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988. Námitka stěžovatele není důvodná.

Jak vyplývá ze zjištění učiněných z dávkového spisu, vycházela žalovaná z dokladů vydaných polským nositelem pojištění o získaných dobách pojištění, konkrétně z průběhu dob pojištění v Polsku připojeného k žádosti o starobní důchod. Podle tohoto dokladu, jímž je žalovaná vázána, zhodnotila v evidenčním listu důchodového pojištění dobu od 15. 9. 1965 do 31. 12. 1968 v rozsahu 1202 dnů. V uvedeném období byla stěžovateli zhodnocena veškerá možná doba pojištění, z čehož plyne, že dobu od 26. 4. 1966 do 20. 4. 1968 má plně zhodnocenu. Jeho tvrzení o tom, že uvedená doba zhodnocena nebyla, odporuje výše uvedeným zjištěním.

Pokud jde o dobu činnosti spolupracující osoby samostatně výdělečně činné, postupovala žalovaná rovněž podle záznamu polského nositele pojištění o průběhu dob pojištění v Polsku, a v evidenčním listu důchodového pojištění zhodnotila dobu od 1. 8. 1987 do 30. 4. 1988 v rozsahu 274 dnů, tedy veškerou možnou dobu pojištění v tomto období. V tomto rozsahu má také stěžovatel zhodnocenu dobu činnosti spolupracující osoby. Nebyla zhodnocena pouze doba od 1. 1. do 4. 5. 1988, tedy doba v rozsahu 4 dnů. Pro zhodnocení doby 4 dnů od 1. 1. do 4. 5. 1988 však není opora v listinných důkazech poskytnutých polským nositelem pojištění, neboť ten zhodnotil dobu do 30. 4. 1988, a poté až dobu od 1. 9. 1988. Lze tedy shrnout, že z požadované doby činnosti spolupracující osoby vymezené stěžovatelem na období od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988 má stěžovatel zhodnoceno 274 dnů. Doba od 1. 1. do 4. 5. 1988 zhodnocena není, neboť není doložena dokladem o průběhu dob pojištění vydaným polským nositelem pojištění. Ve zhodnocení této doby pojištění proto žalovaná nepochybila, neboť údaji o průběhu dob pojištění vydanými polským nositelem pojištění je vázána.

Stěžovatel dále namítal, že pro výpočet důchodu nebyly zohledněny příjmy, kterých dosáhl na území Polska v době od 1. 8. 1987 do 4. 5. 1988.

Nejvyšší správní soud předesílá, že na daný případ stěžovatele dopadá čl. 46 odst. 2 Nařízení 1408, kde je stanoveno, že pokud byly podmínky vyžadované právními předpisy členského státu pro získání nároku na dávky splněny pouze po aplikaci čl. 45 nebo čl. 40

odst. 3, použijí se tato pravidla: a) příslušná instituce vypočte teoretickou výši dávky, na kterou by dotyčná osoba mohla uplatnit nárok, pokud by všechny doby pojištění nebo trvalého bydlení získané podle právních předpisů členských států, které se na zaměstnanou osobu nebo samostatně výdělečnou činnou osobu vztahovaly, byly získány v dotyčném členském státě a podle právních předpisů uplatňovaných institucí v době přiznání dávky. Pokud podle těchto právních předpisů není výše dávky závislá na délce získaných dob, považuje se tato výše za teoretickou výši uvedenou v tomto písmenu; b) příslušná instituce potom určí skutečnou výši dávky na základě teoretické výše uvedené v předchozím písmenu v poměru délky dob pojištění nebo bydlení získaných před vznikem pojistné události podle jí uplatňovaných právních předpisů k celkové délce dob pojištění a bydlení získaných před vznikem pojistné události podle právních předpisů všech členských států, kterých se to týká.

Zjednodušeně řečeno v principu platí, že pro splnění podmínek nároku na dávku každý nositel pojištění přihlédne v případě potřeby i k dobám pojištění získaným u ostatních nositelů pojištění zúčastněných států, při výpočtu výše dávky však přihlédne jen k dobám pojištění získaným podle vnitrostátních předpisů a výši důchodu upraví podle poměru těchto dob k celkové době pojištění. Tak se i v daném případě stalo.

Období, ve kterém stěžovatel nebyl účasten systému československého důchodového pojištění, se pro účely výpočtu výše důchodu neposuzuje jako kdyby pracoval v České republice. Při výpočtu českého důchodu se tedy nezohledňují výdělky stěžovatele dosažené v Polsku. Teoretická výše důchodu, jež je poté základem pro dílčení, se vypočítává podle vnitrostátních předpisů příslušného členského státu, v tom případě podle zákona č. 155/1995 Sb. Pro stanovení výpočtového základu jsou uvedena pravidla v § 15 – 19 citovaného zákona.

Podle § 18 odst. 1, 4 a 5 zákona č. 155/1995 Sb., rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu je období 30 kalendářních roků bezprostředně před rokem přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak. Do rozhodného období se nezahrnují kalendářní rok, ve kterém pojištěnec dosáhl 18 let věku, a kalendářní roky předcházející, ani kalendářní roky před rokem 1986. Není-li však v takovém rozhodném období aspoň 5 kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce, prodlužuje se rozhodné období před rok 1986 postupně tak, aby zahrnovalo ještě jeden takový rok, nejvýše však kalendářní rok bezprostředně následující po roce, v němž pojištěnec dosáhl věku 18 let.

Rozhodné období pro výpočet osobního vyměřovacího základu stěžovatele bylo správně vymezeno roky 1986 – 2005 (stěžovatel splnil věkovou podmínku pro vznik nároku na starobní důchod dne 11. 12. 2006). Protože v tomto období neměl stěžovatel v českém systému důchodového zabezpečení vykázány žádné doby a tudíž ani výdělky, prodlužovalo se rozhodné období nazpět před tento rok, aby zahrnulo alespoň jeden rok s výdělky. Takovým rokem byl až rok 1984, v němž stěžovatel dosáhl příjmu 47 756 Kč. Pro účely osobního vyměřovacího základu se tedy vycházelo pouze z výdělku stěžovatele dosaženého v období od 1. 1. 1984 do 31. 12. 1984 kdy v tomto období bylo zhodnoceno stěžovateli 366 dnů a z toho bylo 6 vyloučených dob. Ostatní doby rozhodného období byly pro výpočet důchodu vyloučeny. Výpočtový základ činil 15 526 Kč a procentní

výměra ke dni vzniku nároku byla stanovena 57 % na 8850 Kč. Procentní i základní výměru důchodu pak žalovaná správně stanovila v částce odpovídající poměru délky pojištění získaných podle českých předpisů k celkové době pojištění získané ve všech členských státech.

K výše uvedenému Nejvyšší správní soud podotýká, že na daný případ dopadá čl. 47 odst. 1 písm. d) Nařízení č. 1408, jenž se odráží v národní úpravě, která s tímto nařízením není v rozporu. Vychází totiž z principu zachování průměrných měsíčních výdělků. Tohoto cíle obsaženého v pokynu podle čl. 47 odst. 1 písm. d) Nařízení č. 1408, dosahuje vnitrostátní úprava využitím institutu vyloučených dob. Vyloučením dob z rozhodného období pro výpočet osobního vyměřovacího základu stěžovatele, nevznikla stěžovateli újma; naopak se s vyloučenými dobami již nadále nepočítalo při provádění výpočtu důchodu, jinak by se totiž o tyto doby, kdy stěžovatel neměl žádný příjem v České republice, tento příjem rozmělnil. Jakkoliv čl. 47 Nařízení č. 1408 ukládá členským státům při výpočtu výše dávky zohlednit dosažený průměrný výdělek i pro doby, k jejichž zhodnocení je příslušný nositel pojištění jiného členského státu, nezasahuje nikterak členským státům do vnitrostátní úpravy v otázce, jak výpočet průměrného příjmu (osobního vyměřovacího základu) ve svých národních systémech upraví. Tento příjem se tedy vypočte výhradně podle českých právních předpisů. I kdyby se k naplnění principů čl. 47 odst. 1 písm. d) Nařízení č. 1408, přistoupilo jiným způsobem než použitím institutu vyloučených dob, např. metodou dosazování výdělků do období, kdy pojištěnec neměl příjmy ze zaměstnání u zaměstnavatele v České republice, vždy by se vycházelo z vyměřovacích základů získaných a započítávaných podle českých právních předpisů. Lze tedy shrnout, že při výpočtu starobního důchodu stěžovatele český nositel pojištění nemohl vycházet z příjmů dosahovaných na území Polska, neboť zákon č. 155/1995 Sb. takový postup neumožňuje. Použití institutu vyloučených dob (§ 15 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb. ve spojení s § 12 odst. 7 písm. e) vyhlášky č. 149/1988 Sb.) není v rozporu s čl. 47 odst. 1 písm. d) Nařízení 1408.

Se zřetelem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů nepřísluší a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení ze zákona (§ 60 odst. 1 a 2 § 120 s. ř. s.).

Odměna zástupci stěžovatele Mgr. Bogdanu Hajdukovi, advokátu, byla stanovena za jeden úkon právní služby po 500 Kč [§ 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb.], dále náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 300 Kč, celkem tedy 800 Kč. K této částce náleží 160 Kč, tj. 20 % daně z přidané hodnoty, neboť žalobce doložil, že je jejím plátcem. Celkem tedy náleží 960 Kč. Odměnu za úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. Nejvyšší správní soud nepřiznal, protože k první poradě s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení došlo již v řízení před krajským soudem, který za tento úkon odměnu v napadeném rozsudku přiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. dubna 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu